

Motion till riksdagen 2023/24:2631

av Fredrik Olovsson m.fl. (S)

Näringsliv

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt system för korttidsarbete och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om begränsningar av företags vinstutdelning efter att de erhållit statligt stöd för korttidsarbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på revisorsintyg för företag som fått statligt stöd för korttidsarbete med fler än tio anställda och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja kvinnors företagande och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta övergången från utbildning till entreprenörskap bland kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett samverkansprogram för startup-företag och scaleup-företag och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell plattform för startup-företag och scaleup-företag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för fler projekt som omfattas av IPCEI-regelverket och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkta insatser till Industriklivet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt samhällsuppdrag för Lernia AB och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Business Swedens möjligheter att främja svenska startup-företags och scaleup-företags internationella affärer och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillvarata digitaliseringens möjligheter för att förbättra servicen inom den statliga förvaltningen och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en innovationsstrategi och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Visit Sweden och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om besöksnäringen som en del i den gröna omställningen och tillkännager detta för regeringen.

Grön tillväxt för stärkt konkurrenskraft

I en tid av stora samhällsutmaningar och behov av snabb omställning till ett fossilfritt välfärdsland behöver Sverige använda sin position som världsledande på innovation för att fortsätta stärka Sveriges konkurrenskraft och svensk exports kapacitet att växa på nya marknader.

För att klara den gröna omställningen behöver Sverige vara ett land som är attraktivt för gröna industrietableringar. Den socialdemokratiska regeringen möjliggjorde flera satsningar som skulle attrahera investeringar i Sverige som både stärker vår konkurrenskraft och bidrar till målet om världens första fossilfria välfärdsland.

De stora utmaningar samhället står inför kräver en såväl mångsidig som fördjupad samverkan mellan näringsliv, universitet och högskola, civilsamhälle och offentliga aktörer. Som ett litet land består Sverige av ett näringsliv med ömsesidigt beroende mellan såväl startup-företag, små och medelstora företag och globala storföretag som mellan industri och tjänsteföretag.

I Sverige har vi alltid välkomnat ny teknik och antagit utmaningarna som ställts på såväl politik som näringsliv. Det är genom ny teknik som vi byggde välfärdssamhället och det är genom att fortsätta utveckla svensk industri och främja innovationer som vi kommer att bygga morgondagens välstånd.

Sverige har en stark industri som bidrar till lösningar för grön omställning, vilket både skapar jobb i hela landet och stärker förutsättningarna för svenskt näringsliv att lyckas på globala marknader. Unga innovativa företag är viktiga för omställning och stärkt konkurrenskraft. Dessa företag utgör en viktig del av Sveriges framtida näringsliv där många bidrar till klimatsmarta lösningar.

För att säkerställa en grön omställning och motverka en förlängd lågkonjunktur behöver arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi fortsätta att påskyndas. Genom omställning, teknikutveckling och innovation för cirkulära lösningar kan viktiga steg tas för stärkt konkurrenskraft. Genom hållbart nyttjande av naturresurser, en produktion och export av innovativa klimat- och miljösmarta samt cirkulära varor och tjänster kan det svenska näringslivets gröna omställning bidra till nationella och globala klimat- och miljömål.

För närvarande pågår eller planeras flera mycket stora industriinvesteringar som är drivna av klimatomställningen. Det är centralt att det skapas goda förutsättningar för att dessa etableringar och expansioner kraftfullt kan bidra till den gröna omställningen och industrins konkurrenskraft. Det arbete som bedrivs inom Industriklivet behöver stärkas ytterligare för att svensk industri ska kunna ställa om snabbare och minska sina utsläpp. Vidare behöver de satsningar som Sveriges geologiska undersökning har påbörjat beträffande mineral och metall från sekundära resurser fortsätta för att bidra till minskade utsläpp.

Sveriges elförsörjning ska kunna utgöra en unik konkurrensfördel genom hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Den socialdemokratiska regeringen tog fram en elektrifieringsstrategi i bred dialog med industri, energibransch, regionala företrädare och många fler. I samarbete med berörda myndigheter identifierades hinder för elektrifieringen och ett stort antal åtgärder som behöver genomföras för att förbättra förutsättningarna för elsystemet att utvecklas i takt med behoven. Elektrifieringsstrategin bör återinföras för att påskynda omställningen för att fortsatt vara ett konkurrenskraftigt land.

Viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse (IPCEI) är ett sätt att ge statligt stöd för att främja banbrytande innovation och infrastruktur av stor betydelse för miljö-, energi- och transportpolitiken. Sverige var det enda land i EU som initialt hade fler än ett projekt som omfattades av IPCEI-regelverket och vi socialdemokrater vill se att regeringen fortsätter lista projekt enligt regelverket och ser över på vilket sätt detta kan möjliggöras.

Sverige behöver fortsatt vara ett föregångsland i den gröna omställningen. EU har presenterat The Green Industrial Plan, Fit for 55-paketet och EU Green Deal. I USA har Inflation Reduction Act presenterats som innebär stora investeringar i den amerikanska marknaden för att attrahera gröna industrier till USA. Sverige behöver visa ledarskap och vara i takt med näringslivet för att stärka svensk konkurrenskraft och inte bli förlorare i den gröna omställningen

Ett utbildat folk

Redan idag är arbetsmarknadens behov av personal och kompetens stora och i framtiden ser den prognosen ut att hålla i sig och växa. Kompetensförsörjningsbehoven för alla nya gröna industrijobb som kommer i spåren av alla nya industrietableringar måste mötas samtidigt som stora behov även kommer utifrån välfärdssektorns behov. Inte minst för norra Sverige är dessa områden viktiga.

Den gröna omställning som nu sker i samhället och i näringslivet kräver en aktiv stat som möter behoven av ny kunskap och kompetens för att individer ska kunna ta de nya jobb som växer fram. Den gröna industriomställningen är avgörande för framtiden. Sverige har satt ett mål om att vara klimatneutrala 2045. För att kunna säkra kompetensförsörjningen inom bland annat framväxande branscher måste vi kunna säkerställa att utbildning kan ges genom hela livet. Kompetensförsörjningssystemet ska möta industrins behov och främja dess långsiktiga utveckling och Sverige ska vara ledande i forskning inom områden som bidrar till att stärka den industriella produktionen av varor och tjänster i Sverige.

Staten bör vara en aktiv ägare i Lernia AB och vi socialdemokrater vill att regeringen tar fram förslag på ett samhällsuppdrag till bolaget som riktar sig till insatser för att möta kompetensbristen i den gröna industrin, i synnerhet i norra Sverige. Regeringen bör ta initiativ för att samarbeta med näringslivet och branscher för att identifiera kommande kompetensbehov och se över möjligheten att utveckla utbildningsformer som kan hjälpa till att säkerställa att utbildningen är relevant för de branscher där kompetensbrist råder.

Arbetsmarknaden är i snabb förändring; yrken försvinner och skapas i takt med digitaliseringen och den snabba teknikutvecklingen. Det här ställer krav på flexibilitet

från både arbetstagare och arbetsgivare. Partsmodellen på svensk arbetsmarknad är central för att det ska fungera och vi behöver fortsätta satsa på utbildning, ge fler människor möjlighet att ställa om mitt i livet och attrahera internationell expertkompetens.

Arbetsgivare behöver i hög grad prioritera kompetensutveckling för sina anställda och arbetstagare behöver i sin tur ha kunskap om omställningsstudiestödet. Det kräver utökade möjligheter till rådgivning och vägledning, det förbättrar förutsättningarna för omskolning till arbetstagarens fördel. Det behöver säkerställas att Arbetsförmedlingen och utbildningssystem har förutsättningarna att hantera och dra fördel av de nya möjligheter som nu växer fram.

Säkra den svenska arbetskraften

En viktig insats för att inte göra Sverige fattigare för vanligt folk är att möjliggöra för korttidsarbete. Under pandemin möjliggjorde den socialdemokratiska regeringen för korttidsarbete i syfte att rädda jobb, vilket det gjorde. Systemet med korttidsarbete behöver vårdas och värnas i synnerhet i tider av lågkonjunktur. Det fusk och överutnyttjande som har rapporterats efter pandemin visar på ett i vissa delar uppstramat regelverk, där vi bland annat ser ett behov av revisorsintyg när stöd för korttidsarbete ges till företagare med fler än tio anställda. Därmed kan jobb med potential och goda förutsättningar skyddas från utslagning och människor behålla sina anställningar. Under pandemin var det en del företag som tog del av statligt stöd när det gäller korttidsarbete och ändock kunde ge stora vinstutdelningar till sina ägare, något som vi ställer oss kritiska till. Därför bör ett förslag om korttidsarbete innehålla begränsningar för företag att ge ut vinstutdelningar efter att statligt stöd erhållits. Vidare bör systemet för korttidsarbete vara konkurrenskraftigt i jämförelse med andra länder för att svenska företag inte ska missgynnas på den globala marknaden.

En startup- och scaleup-scen i världsklass

Sverige är ett av världens mest attraktiva länder vad gäller startups och scaleups, men vi halkar efter. Den socialdemokratiska regeringen visade att staten kan vara en aktiv part som bidrar till att utveckla startup- och scaleup-scenen, inte minst genom Saminvest AB som möjliggjorde mer riskkapital och via ökade medel till exempelvis Vinnova. Vidare arbetade den socialdemokratiska regeringen med samverkansprogram som skapade forum där näringsliv och politik kunde mötas för att gemensamt tackla utmaningar som sedan ledde till stärkt svensk konkurrenskraft och ett bättre näringslivsklimat. I jämförbara länder som Storbritannien, Israel, Nederländerna och Sydkorea ser vi en aktiv stat som tillsammans med näringslivet skapar förutsättningar för att innovativa startups och scaleups ska kunna växa och därigenom bidra till stärkt konkurrenskraft. Därför vill vi socialdemokrater se vidare stöd till inkubatorer och acceleratorsprogram som ger utbildning, mentorer och arbetsutrymme till startups.

Vidare bör regeringen införa ett samverkansprogram ägnat åt startups och scaleups. Sverige behöver en nationell plattform som löpande samlar och analyserar behov och utmaningar för startups och scaleups tillväxt. Det gör att berörda parter såsom politik,

näringsliv och investerare kan rikta insatser där det ger störst effekt för startups och scaleups. En sådan plattform skulle även kunna rikta startups och scaleups till olika instanser för rådgivning, utbildning och stöd. Business Sweden är en viktig aktör för svenska startups och scaleups och vi ser behovet av att se över på vilket sätt Business Sweden kan skapa ytterligare förutsättningar för svenska startups och scaleups att utvidga sina internationella affärer.

När vi nu har en sviktande ekonomi som gör Sverige fattigare riskerar den svenska start- och scaleup-scenen att drabbas hårt. Regeringen behöver återkomma med förslag som inte skadar en av de viktigaste branscherna för svensk konkurrenskraft.

Sverige ska vara världens mest innovativa land

Vi socialdemokrater anser att Sverige fortsatt behöver fördjupa sina relationer med andra innovationsintensiva länder för att fortsatt vara ett av världens mest innovativa länder. Detta sker t.ex. genom fortsatt utveckling av de bilaterala strategiska innovationspartnerskapen och regeringens innovations- och forskningskontor i utlandet.

Statliga Vinnova och Rise är avgörande i vårt innovationssystem, och tillsammans med näringslivet, lärosäten och andra aktörer driver de på utvecklingen i Sverige som både bidrar till nya varor och tjänster och snabbar på klimatomställningen. För att vi fortsatt ska stärka svensk konkurrenskraft och vara en del av lösningen på klimatkrisen ser vi att det behövs stärkta medel till Vinnova. De under 2023 invigda elektromobilitetslabben i Borås, Göteborg och Nykvarn är andra exempel på hur staten kan skapa förutsättningar att genom industripolitiska satsningar förbättra näringslivets möjligheter att utveckla teknik och produkter som kan stödja klimatomställningen. Vi ser därför med stor oro på högerregeringens nedskärningar på Vinnova.

Den socialdemokratiska regeringen arbetade med samverkansprogram som skulle föra samman universitet och högskolor, näringslivet, civilsamhälle, intresseorganisationer och politik. Det var aktiv näringspolitik som syftade till att ta ett helhetsgrepp och tillsammans stärka svensk konkurrenskraft. Det var en väl fungerande metod som med fördel bör utvecklas ytterligare.

Inte minst gäller detta life science. Sverige ska vara en ledande life science-nation. Tillsammans med närvaron av en stark life science-industri i Sverige och genom fortsatta satsningar inom forskning, utbildning och innovation kan hälsan i befolkningen förbättras, sjukvården och omsorgen utvecklas och Sveriges ekonomiska välbefinnande stärkas. I genomförandet av samverkansprogrammet Hälsa och life science samt den nationella life science-strategin har bl.a. prioriterats tvärsektoriell forskning och innovation, proteinforskning och läkemedelsproduktion samt individanpassad diagnostik och vård. Biologiska läkemedel, vilka är en helt ny generation läkemedel och som inkluderar flera av de framgångsrika vacciner som tagits fram mot covid-19, förväntas bli en del av framtidens mer skraddarsydda behandlingar.

Patentsystemet uppmuntrar till fler uppfinningar genom att ge ensamrätt i utbyte mot att man berättar hur uppfinningen är uppbyggd. Det är vanligt att en serie upptäckter kan sammanfattas och gemensamt leda till utvecklingen av en helt ny teknik. Patentinformation dokumenterar detta utvecklingsmönster och kan därigenom erbjuda värdefulla insikter. Genom att utnyttja patentinformation kan vi avgöra om det är meningsfullt att investera och därigenom använda våra forskningsresurser på bästa sätt. Det är

en rad utmaningar som Innovationssverige står inför och vi saknar en strategi för detta. Därför vill vi socialdemokrater se en bred innovationsstrategi.

Ett jämställt näringsliv

Antalet kvinnliga företagare i Sverige har ökat under de senaste åren och har funnits representerade såväl i vanliga SME-företag som i startups och scaleups. Dock är andelen kvinnor som är egenföretagare betydligt lägre än för män och det finns fortfarande utmaningar med jämställdhet inom företagande i Sverige. Kvinnor har i genomsnitt lägre representation i ledande befattningar och i vissa branscher. En stor del av problemet är tillgången till finansiering och kapital för många kvinnliga företagare; många kvinnor har uppgett att de stött på svårigheter att få lån eller investeringar i jämförelse med manliga entreprenörer. Den socialdemokratiska regeringen och andra aktörer i Sverige arbetade med att främja kvinnors företagande genom politiska åtgärder som inkluderade lika möjligheter och ekonomiskt stöd till kvinnliga entreprenörer.

Vi ser emellertid ett fortsatt stort behov av att stötta kvinnors företagande och möjliggöra för fler att ta klivet och bli egenföretagare. Sverige riskerar att tappa viktiga innovationer och konkurrenskraft om inte hela befolkningen får lika förutsättningar att kunna starta eget företag. Relevanta myndigheters regleringsbrev bör därför inkludera ett främjande av kvinnors företagande, utlysningar och finansieringserbjudanden i statligt initierade eller finansierade initiativ behöver utformas för att ge kvinnor och män lika möjligheter att utvecklas. Vi vill att fler kvinnor ska upplysas och motiveras att ansöka om riskkapital, de statliga aktörerna bör i större omfattning rikta sig till kvinnors företagande. Vidare bör det undersökas på vilket sätt övergången från utbildning till entreprenörskap kan stärkas bland kvinnor på våra lärosäten. Regeringen bör återkomma med kraftiga åtgärder för att se till att öka jämställdheten bland företagare i Sverige.

Ett land värt att besöka

Besöksnäringen och turismen stärker Sverige som land och främjar en positiv Sverige-bild som bidrar till ökad handel och att fler investeringar hamnar i Sverige. Besöksnäringen innebär även att människor som lever och verkar på lands- och glesbygden får ökade möjligheter till välstånd när arbetstillfällena skapas som ett led i en utökad besöksnäring. Unga och nyanlända får sin första sysselsättning i besöksnäringen, en tredjedel av alla anställda är under 26 år och omkring 4 av 10 är utlandsfödda. Besöksnäringen är alltså den näring som sysselsätter högst andel utlandsfödda i Sverige och bör ses som en av de viktigaste integrationsmotorerna.

Vi socialdemokrater anser att besöksnäringen behöver få ett särskilt fokus i regeringens arbete för att främja turism men även se till att fler arbetstillfällena skapas. Vi ser att Visit Sweden behöver prioriteras i de turismfrämjande insatser som behövs för att locka besökare till Sverige men även för att främja den inhemska turismen. Vidare anser vi att en övergripande analys om besöksnäringens villkor och förutsättningar behöver ske för att vi bättre ska kunna satsa på de delar som gör Sverige till en attraktiv plats att besöka.

Utöver turismfrämjande ser vi socialdemokrater att besöksnäringen är en viktig del i att underlätta den gröna omställningen. På flertalet orter sker det stora projekt som

ämna att göra Sverige till en grön industrination, men för att människor ska kunna ta jobben i de mindre orterna krävs en utvidgad besöksnäring som kan erbjuda en variation av sysselsättningar som skapar levande samhällen. På så sätt stärks Sverige-bilden, det skapar arbetstillfällen och underlättar för investeringar och kompetensförsörjning. Här bör regeringen återkomma med en strategi för hur besöksnäringen ska kunna underlätta den gröna omställningen.

Ett bättre företagsklimat

Vi vill förenkla för mindre företag att verka och växa med fler jobb som resultat. Det ska vara hög kvalitet på regelgivning och regeltillämpning, god service och ett bra bemötande från statliga och kommunala myndigheter, samt rimliga handläggningstider.

Regler ska vara proportionella och ändamålsenliga så att den administration som krävs för att följa regelverken minskar över tid. Regelförenklingsarbetet behöver tas vidare utifrån de mål som den socialdemokratiska regeringen beslutade 2021. Även service, bemötande och korta handläggningstider är av stor betydelse för ett konkurrenskraftigt företagsklimat. Digitaliseringens möjligheter behöver bättre tas tillvara för att förbättra servicen i den statliga förvaltningen. Regeringen bör också fortsätta att verka för att kunskap om strategisk hantering av immateriella tillgångar ska öka i näringslivet. För mindre företag är också frågan om ett fungerande patentskydd av stor betydelse.

Vi socialdemokrater värnar en rättvis och sund konkurrens. Det är en viktig fråga, inte minst för mindre och växande företag. Här ser vi att en utvecklad roll för Konkurrensverket behövs.

Många små och medelstora företag, där en stor del är underleverantörer, står nu inför stora omställningsutmaningar, som kräver att kompetensen hos existerande medarbetare stärks och att företagen kan få in ny kompetens i sina verksamheter.

Sveriges företagare ska kunna känna tillit till vårt trygghetssystem. Det behövs ett gott grundskydd för företagare. Det handlar i huvudsak om sjukförsäkring och föräldraförsäkring och att skapa ett system för trygghet oavsett företagsform.

Fredrik Olovsson (S)

Monica Haider (S)

Marianne Fundahn (S)

Aida Birinxhiku (S)

Mattias Jonsson (S)

Isak From (S)

Daniel Vencu Velasquez Castro (S)